

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Oslo, 26.1.2016

Vår ref.: 16/2

INNSPILL TIL KULTURDEPARTEMENTETS ARBEID MED STATSBUJSJETTET 2017

Norges museumsforbund representerer naturhistoriske-, kunst- og kulturhistoriske museer og vitensentre over hele landet. Blant disse er museene på det nasjonale museumsnettverket under Kulturdepartementet, de samiske museene under Sametinget, universitetsmuseene og de ulike etatsmuseene under andre departementer. Museene forvalter nær 5 000 kulturhistoriske bygninger, 1537 basisutstillinger, 712 nye temporære utstillinger i 2014, mer enn 53 millioner fotografier og arkeologiske, kulturhistoriske, kunsthistoriske, naturhistoriske gjenstander som nær 3 536 ansatte skal forvalte, formidle og forske på. Norske museer hadde i 2014 over 10,9 millioner besøkende. I 2014 avhendet 25 museer over 24 000 gjenstander, 602 fotografier, 2 fartøy og 21 kulturhistoriske bygninger.

Statsbudsjettet for 2017 bør ha et omfang og en innretning som sikrer at museene kan levere høy kvalitet. Dette gjelder både i formidlingen overfor publikum, og i arbeidet med å forvalte og oppbevare samlingene. Det er viktig at museene kan opprettholde høy kvalitet i arbeidet med fornying, forvaltning, forskning og formidling, i tråd med statlige føringer.

Museenes økonomi er i dag under press fra flere hold. Økte pensjonskostnader, og krav om balanseføring av pensjonsforpliktelsene, reduserer mulighetene til å lage godt museum for publikum. De siste årene har redusert prisomregning og omprioritering av midler i kulturdepartementets budsjett, medført en reell nedgang i driftstilskuddene til museene. For mange fører dette til tilsvarende reduksjon i tilskudd fra kommuner og fylkeskommuner. Andelen frie midler til utstillings-, formidlings- og utviklingstiltak blir dermed redusert. Selv om museene bestreber seg på å skaffe mer ekstern finansiering og videreutvikle kultur- og næringsaspektet, er dette krevende i dagens økonomiske landskap.

Norges museumsforbund foreslår at disse områdene prioriteres i 2017-budsjettet:

1. Styrke museenes infrastruktur i systemer og bygg - sikre samisk kulturarv

Museumsforbundet er opptatt av at budsjettet for 2017 skal støtte opp om sentrale deler av museumsdriften som fortsatt trenger styrking. En styrking av de samiske museene er nødvendig for å gjøre dem i stand til å ta vare på den samiske kulturarven, og Museumsforbundet er glad for at Saemien Sijte ble prioritert i 2015-budsjettet. Museumsforbundet forventer at dette videreføres i Statsbudsjettene for 2016 (revidert) og 2017. Fortsatt satsing på vedlikehold av antikvariske bygg, ressurser til gode forvaltningssystemer og standarder, nybygg som rommer helårsåpne utstillinger og magasin, er nødvendig for videre publikumsutvikling.

Museenes utfordringer med fulle magasiner og mangel på ressurser til forsvarlig oppbevaring og vurdering av samlingene har, i den senere tid, vært belyst gjennom flere medieoppslag. Museumsforbundet har i tidligere års innspill presisert at nybygg kan være en viktig suksessfaktor i fullføringen av museumskonsolideringene. Gjennom å sikre samlingene bedre oppbevaringsforhold, vil museene kunne oppfylle sin forvaltningsrolle på en langt bedre måte enn i dag.

Tiltakspakken som er vedtatt for 2016-budsjettet omfatter investeringsmidler til en rekke bygg, men gjelder i dag bare for fylkene Rogaland og Hordaland. Ordningen bidrar til å ta igjen etterslep på vedlikehold og til opprustning av museenes bygningsmasse. Museumsforbundet ber derfor om at den utvides til også å omfatte andre fylker. Dette gjelder ikke minst for de samiske museene under Sametinget.

Begrunnelse: For 2017 vil Museumsforbundet derfor prioritere å løfte frem bygg- og magasinkapasitet ved de samiske museene. De seks samiske museene har samlet om lag 40 faste stillinger, inkludert tekniske, administrative og faglige stillinger. Disse dekker et område fra Hedmark i sør til den russiske grense i nord. De trenger å løftes opp til et økonomisk driftsnivå som gjør det mulig for dem å ta imot de samiske kulturgjenstandene som skal tilbakeføres gjennom Bååstede. Å sørge for at disse museene blir i stand til å ta vare på den samiske kulturarven på en god måte, er en forpliktelse Norge har ovenfor den samiske befolkningen.

2. Styrke rammevilkårene for arbeid med forsknings- og utviklingsarbeid i museene (FoU).

For å videreutvikle museene som kunnskapsinstitusjoner er det nødvendig med økt satsing på faglig fornying gjennom godt forsknings- og dokumentasjonsarbeid. Dette er et område som ikke har vært særlig prioritert i tidligere budsjetter, til tross for at «Framtidas museum» har forskning som et sentralt uttalt mål.

Norges museumsforbund har i 2015 etablert Norsk museumstidsskrift med Universitetsforlaget som utgiver. Dette blir et digitalt Open Access-tidsskrift: https://www.idunn.no/norsk_museumstidsskrift. Etablering av tidsskriftet er et tiltak for å styrke og synliggjøre forskningen i museene og øke fagfelleverdert publisering. Styrking av forskningsaktiviteten i museene er også viktig for å øke tilfanget av søkere med forskerkompetanse, og bidra til at de kan videreutvikle seg og bli værende i museene.

Forskning er viktig for museenes kunnskapsutvikling. Denne kunnskapsutviklingen danner grunnlag for den formidlingen museene skal gi publikum, og bidrar til at museene blir i stand til å ta de rette valgene om bevaring av gjenstander som er representative for vår kulturarv.

Museumsforbundet mener at Kulturdepartementet kan bidra til å styrke forskningen ved følgende tiltak:

Innlemme museene i CRISTin og avsette 5 mill. kroner i stimuleringsmidler til publiserte fagfelleverderte artikler

Museene må innlemmes i CRISTin, slik at forskningsarbeidet som utføres i museene blir synlige for forskerfellesskapet og offentligheten for øvrig. Museumsforbundet mener dette vil bidra til at museene blir mer attraktive partnere i forskningsprosjekter initiert av andre institusjoner. Sekretariatet for CRISTin er positive til en innlemmelse av museene, men dette krever at det gis midler til økonomisk kompensasjon gjennom «tellekantpenger». Museumsforbundet foreslår at det avsettes 5 mill. kroner til kompensasjon for publiserte, fagfelleverderte artikler på Statsbudsjettet for 2017, slik at museene kan innlemmes i CRISTin.

Begrunnelse: Vise at KUD prioriterer forskning i museene og ønsker en synliggjøring av FoU-arbeidet i museene. Stimuleringsmidler skal bidra til å fremme publiseringsvilje og gi mulighet til frikjøp eller deltagelse på forskningsarenaer.

Etablere strategisk forskningsfond gjennom Norges forskningsråd – 50 mill. kr

Museumsforbundet mener det er behov for å etablere et eget forskningsprogram for museene gjennom Norges forskningsråd. Dette vil heve forskningskompetansen og bidra til at museene blir mer likeverdige forskningspartnere. Forskningsfondet bør ha en ramme på 50 mill. kroner, slik Museumsforbundet foreslo i innspillet til statsbudsjett for 2016. Forskningsprogrammet skal bidra til å styrke museene som forsknings-, formidlings- og forvaltningsinstitusjoner og bidra til økt kvalitet i museenes kunnskapsoppbygging. Dette bør inkludere midler både til doktorgradsprosjekter, postdok-stillinger og andre forskningsprosjekter. I første omgang ser vi for oss en varighet over en 5-årsperiode.

Begrunnelse: Å styrke forskningsarbeidet i museene og bidra til økt kunnskapsutvikling på relevante tema er viktig for å utvikle institusjonene også som forvaltnings- og formidlingsinstitusjoner. Det er videre viktig å øke fagfelleverdert publisering fra museene utenfor universitetsmuseene.

3. Program for innovasjon i forretnings- og næringsutvikling innen museene

Kravene til museene om større andel av egeninntekter, sponsorinntekter og forretningsutvikling, har økt de senere årene. Museene ønsker å bli bedre på innovasjon innen utvikling av opplevelser, turisme, kulturnæring og annen forretningsvirksomhet, slik at de står bedre rustet til å styrke egeninntektene. Museene ønsker å ta del i kunnskapsutviklingen på dette feltet, men står i dag utenfor Forskningsrådets BIA-program og Innovasjon Norges programmer. Museumsforbundet mener at regjeringen må ta konsekvensen av sitt ønske om styrking av forretningsdriften i museene, og gi dem mulighet til å delta i innovasjonsprogrammer, alternativt opprette et eget program for innovasjon.

Museumsforbundet foreslår at det avsettes 5 mill. kroner til et program for innovasjon knyttet til museenes næringsutvikling.

Begrunnelse: Bidra til å styrke næringsaspektet i museene og samarbeidet med andre relaterte næringer.

4. Søkbare utviklingsmidler innen forvaltning og formidling i museene

Museene er blitt større og mer profesjonelle organisasjoner etter museumsreformen, men vi ser at det fortsatt er store behov for utvikling og samordning av museumsfaglige oppgaver. Museene er også betydelige bevaringsinstitusjoner for privatarkiv, og oppbevarer nær en tredjedel av det bevarte privatarkivmaterialet i Norge. Museene er dermed en viktig bidragsyter i arbeidet med å sikre en samlet samfunnsdokumentasjon, og et viktig supplement til Arkivverket og andre bevaringsinstanser. Norges museumsforbund mener at arbeidet med privatarkiv ved museene bør løftes frem. Dette kan gjøres ved at det avsettes midler til styrking av dette arbeidet gjennom grunnbevilgningene, men også gjennom søkbare prosjektmidler.

Vi foreslår derfor å avsette 20 mill. kr til større satsinger og prosjekter:

- 10 mill. kr til arbeid med sentrale museumsfaglige spørsmål; avhending og prioritering av bygg og gjenstander, konsekvenser av avhending av samlinger og utvikling av standarder for samlingsforvaltning

- 10 mill. kr til utviklingsmidler knyttet til digitalisering, ordning og tilgjengeliggjøring av arkiv, samt ulike formidlings- og andre utviklingstiltak

Begrunnelse: Som nevnt ovenfor er det behov for utviklingsmidler på flere sentrale museumsfaglige områder. Ikke minst gjelder dette for museene i mer perifere strøk, som ikke så lett tiltrekker seg gaver og sponsormidler.

Norges museumsforbund bistår gjerne med ytterligere informasjon, og imøteser et positivt resultat i budsjettet for 2017.

Med vennlig hilsen

Ivar Gunnar Braaten
styreleder (sign)

Liv Ramskjær
generalsekretær